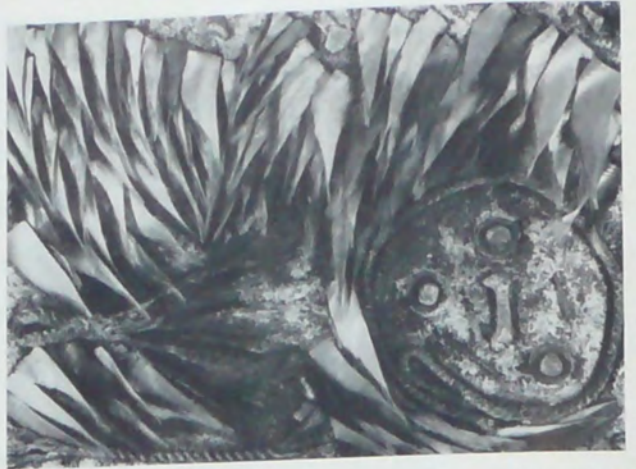

II

R

Aangek. d.
center mu.

diepzegeheim

EDUARD HEIJMANS

geboren te Utrecht, 14 juli 1912

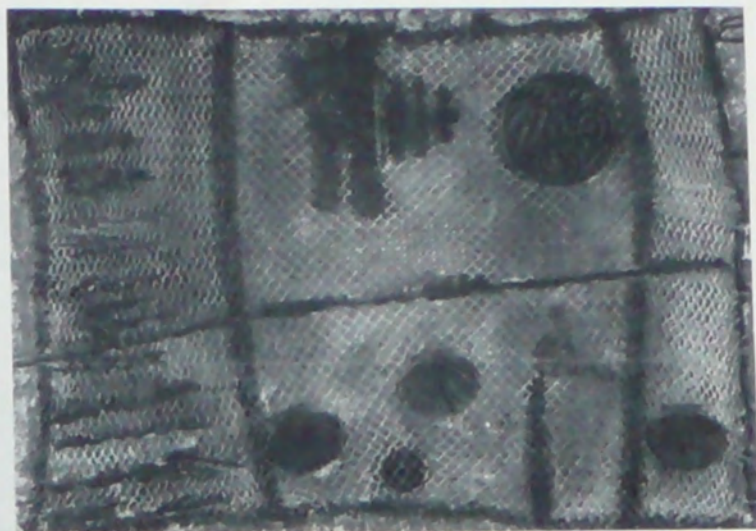
adres: Rijnegomlaan 58, Aerdenhout

opleiding: autodidact. Na verschillende andere kunsttechnieken te hebben beoefend (o.a. mozaïek), kwam hij langs landschappen, portretten en stillevens, tot het maken van reliëfschilderijen, met uiteenlopende materialen. Zoekend naar de meest verborgen hoeken van de realiteit en gehoorzamen aan zijn eigen intuïtie, tracht hij als informeel schilder in zijn werken een zelfportret van de mensen van deze verscheurde tijd te geven.

tentoonstellingen: 1958 te IJmuiden, Hoogovens, 1960 te Amsterdam, Stedelijk Museum, „Materiaalvernieuwers”, 1961 te Haarlem Frans Halsmuseum, „Groep”; 1962 te Amsterdam, Stedelijk Museum en te Eindhoven, Van Abbe-museum.

werken: in Stedelijk Museum te Amsterdam, en in particulier bezit in Australië, Duitsland, Nederland.

Aangek d
Center Mus

de wonderbare visvangst

1. schilderij	reliefschilderij	1960	100 × 140
2. procrustusbed	reliefschilderij	1961	180 × 150,5
3. voodoo	reliefschilderij	1961	115,5 × 158
4. diepzeegeheimen	reliefschilderij	1961	96 × 136,5
5. diluviaal bewijs	reliefschilderij	1961	160 × 246,5
6. runen	reliefschilderij	1961	100 × 120
7. de wonderbare visvangst	reliefschilderij	1961	100 × 139
8. geteisterd oppervlak	reliefschilderij	1961	100 × 140
9. vitale verbindingen	reliefschilderij	1962	100 × 200
10. sinai	reliefschilderij	1962	80 × 100
11. étonné de se trouver ensemble	reliefschilderij	1962	103 × 118

Uts. Nieuwblad 20-7-1962

CENTRAAL MUSEUM UTRECHT:

Engelchor, Heijmans en Hulsbergen exposeren

Demonstratie van progressief trio

IN HET CENTRAAL MUSEUM te Utrecht tonen tot en met zondag 2 september drie kunstenaars van uitgesproken progressieve richting een keuze uit hun oeuvre. Het zijn de schilder-beeldhouwer Jan Engelchor en de schilders Eduard Heijmans en Han Hulsbergen. De alfabetische volgorde van hun namen komt in zoverre met leeftijdenreeks overeen, dat de eerste van dit trio de jongste, en de laatste de oudste is.

Engelchor, opgeleid aan de Rijks-academie voor Beeldende Kunsten te Amsterdam, beoefende jarenlang de schilderkunst, om dan in 1958, onvoldaan wegens de 'beperkte' mogelijkheden van de expressie in het twee-dimensionale vlak, tot de beeldhouwkunst over te gaan. Zijn voorstudies maakt hij op papier met inkt of oleiekrijt; daarna voltrekt zich met smeden en lassen de metamorfose tot een driedimensionale schepping. Werkte hij aanvankelijk in aluminium, ijzer, roestvrij staal en rood koper — thans gebruikt hij bijna uitsluitend messing. Hij heeft geëxposeerd te Amsterdam, Den Haag en Almelo; in het buitenland te Caracas en te Londen; werken van zijn hand bevinden zich in particulier bezit in Nederland, Frankrijk, Engeland, de V.S. en Venezuela.

Eduard Heijmans, geboren te Utrecht in 1912, en thans woonachtig te Aerdenhout, is autodidact. Na verschillende kunsttechnieken (o.a. mozaïek) te hebben beoefend, kwam hij via landschappen, portretten en stillevens tot het maken van 'reliëfschilderijen' met uiteenlopende materialen. Zoekend naar de meest verborgen hoeken van de realiteit en gehoorzaamend aan zijn eigen intuïtie, tracht hij als informeel schilder in zijn werken een 'zelfportret' van de mensen van deze verscheurde tijd te geven, tentoonstellingen van zijn oeuvre waren o.a. te zien in Amsterdam, Haarlem, Eindhoven en IJmuiden. Werk van Heijmans bevindt zich o.a. in het Stedelijk Museum te Amsterdam en verder in particulier bezit in Nederland, Duitsland en Australië.

Han Hulsbergen, opgeleid aan de Amsterdamse Rijksacademie en aan de 'Accademia di Belle Arti' te Flo-

rence, heeft tot grondgedachte, een schilderij uit te drukken in een plastische vorm, die groeit naarmate hij als kunstenaar, in zichzelf gravend en zoekend, het verborgene zo dicht mogelijk benadert, maar bij de expressie ervan steeds een algemeen menselijke en universele inslag bewaart. Met het nieuwe materiaal 'mellorabeton' begon hij in 1949 te werken, en kwam langzamerhand, door nauwkeurige opmerking en lange ervaring, tot volledige beheersing van deze stof. Hij exposeerde te Amsterdam, Rotterdam, Hilversum, Laren en in Twente, voorts in het buitenland in Oslo, Pittsburg, New York en Dublin. Het Stedelijk Museum te Amsterdam en het Centraal Museum te Utrecht bezitten werk van zijn hand. Voorts is dit te vinden in particuliere collecties in Nederland, België, Engeland, Spanje en de Ver. Staten.

Moderne kunst van heel aparte signatuur in Centraal Museum

De nieuwe tentoonstelling in het Centraal Museum is niet bijzonder omvangrijk: zij bestaat drie bovengaleries. Er is in elke ruimte intussen genoeg ondergebracht, om iedere exposant voldoende te leren kennen en het aantrekkelijke is, dat de bezoeker zich in elke zaal in een totaal andere wereld bevindt. De indertijd wel gemaakte opmerking, dat de moderne kunst monotoon maakwerk is als esperanto, wordt hier door de feiten weerlegd. In de eerste zaal met Jan Engelchor domineert de beeldhouwkunst. De tweede zaal is geheel gevuld met schilderijen van Eduard Heijmans, zij 't dat deze reliëfschilderkunst op de grens ligt van schilderij en sculptuur. In zaal III tenslotte beleef men een geestelijke ontmoeting met Han Hulsbergen, die de beide kunstvormen gescheiden beoefent met weer oans andere strekking.

Het Utrechtsche publiek is in de eigen stad tot dusverre weinig in aanraking gekomen met z.g. non-figuratieve kunst. Men kan van de opvatting uitgaan, dat dit facet elders zo opvallend wordt gepropageerd, dat Utrecht wel een beetje kalmte aan mag doen. Anderzijds kan het oogkleppen-politiek lijken, wanneer men de moderne en modernste uitingen van de beeldende kunst stelselmatig zou negeren. Ook het Utrechtsche publiek moet de gelegenheid hebben zich op dit terrein te oriënteren, ook al omdat de opvoeding in dit opzicht langzaam gaat.

Jan Engelchor (Huizen) is getrouwd met een dochter van wijlen de heer Heldring, wiens schilderijenverzameling ons museum enkele jaren geleden eens heeft gehuisvest. Dit particuliere feit vermeld ik, omdat mevr. Engelchor—Heldring beeldhouwster is. Deze omstandigheid kan er licht toe hebben bijgedragen dat Engelchor zelf, die als schilder begon, niet zo heel lang geleden behoefte kreeg zijn schepende vormwil in drie demensies te laten gelden. Aan bootsers en hakken doet hij niet, hij stelt zijn figuren samen met behulp van platen uit roodkoper en messing.

Een tiental figuren, zó opgesteld dat men ze gemakkelijk van alle kanten kan benaderen, bewijst dat Engelchor zich vooral in het huidige jaar een grote vrijheid van componeren heeft veroverd en zijn objecten ritmisch en expressief een boeiende inhoud weet te geven. Zijn vormgeving is kubistisch van aard, méér in de trant van Zadkine dan Van Arp. Een bewegend dramatisch element is aan zijn kunst niet vreemd. In beelden als Torso (3) is, lijkt mij, de invloed van Zadkine duidelijk zichtbaar, terwijl ik in de paardverbeeldingen iets beleef, wat aan de sculptuur van Marino Marini verwant is. Bij „Idee van een stad“, een thema dat hij tweemaal heeft bewerkt, kon ik zijn idee niet volgen, maar het strafgerichte grijze „Rijger te paard“ laat geen twijfel over. Aan een compacte, bondige samenvoeging van diverse geometrische elementen koppelt Engelchor een doorgaans dwingende visie. Ook de schilder in hem spreekt in de oppervlaktebehandeling een woordje mee. Met het geheel of gedeeltelijk patineren of wel blank laten van zijn vlakken en rondingen bereikt hij welsprekende effecten, die de levendigheid van het aspect in niet geringe mate verhogen.

Zijn tekeningen (olie en krijt) soms pastelachtig van sfeer, zijn eveneens kubistisch van inslag, de derde dimensie wordt echter niet geheel vergeten. In zwart en wit kan Engelchor heel expressief zijn, zijn kleuren overtuigen weinig minder.

Eduard Heijmans is cellist geweest en kunsthandelaar, maar langs de weg van de mozaiektechniek is hij tot zijn informele kunst gekomen. Hijzelf beweert, dat zijn vrouw hem op dit punt heeft ontdekt. Het publiek doet goed de gedachte aan „echte“ schilderijen te laten varen, maar wie serieus ingaat op deze kunst zal, dunkt mij, spoedig ontdekken, dat Heijmans allermindst een charlatan of volksverlapper is. Is het echter nodig te zeggen, zoals de catalogus doet, dat hij in zijn werken een „zelfportret tracht te geven van de mensen van deze verscheurde tijd?“ Dat klinkt mij wel een beetje erg onverschrokken. Ik hou het er liever op, dat hij een terrein exploreert, dat de beschouwer van deze tijd nieuwe sensaties verschaft. Kurkeik, houtsplinters, elpenbeen of stukken hoorn, getande ijzerstangen, grillige stukken hout, netten, repen kabeltouw, naar ik meen ook cement, nemen de plaats van gepenseelde of met het paletmes gevoegde vlakken in, waarna de plastisch bewerkte oppervlakten met een vrij egale kleur (bruin, zwart, rood, roze) worden overtrokken.

Zolang Heijmans spreekt van Geteisterd oppervlak, Diluviaal bewijs en ik daarbij aan zekere bodemstructuren kan

De tentoonstelling in het Centraal Museum bevat o.m. dit reliëfschilderij van Ed. Heijmans, getiteld „Diepzeegeheimen“.

„RIJGER TE PAARD“
gestief beeldhouwster
Engelchor, samengesteld
van messing.

denken, of wel de naam Runen, Vitale verbindingen gebruikt, wil ik hem met plezier volgen. Zijn Diepzeegeheimen met een gordijn van baleinen pluimen onthullen inderdaad een mysterie en hebben iets visionairs; ook zijn Procrustesbed geeft mij — figuurlijk gesproken! — houvast, maar bij Sinai gingen m'n wenkbrauwen zich sceptisch fronsen, bij Voodoo dacht ik aan een lelijk woord en voor „De wonderbare visvangst“ moest ik mij schrap zetten; dit had evengoed „Gezegend document“ kunnen heten. Wat intussen niet wegneemt, dat in z'n geheel dit werk mij door een sonore cello-klank, soms ook een diepe bastoon, heeft getroffen en geboid.

Lichter, nerveuzer en dwingender nog is de muziek, — om even op dit beeld door te gaan — die Han Hulsbergen ons voorzet. Hij is de oudste van deze drie exposanten en voor hem, die zich al lang vóór de oorlog een reputatie had verworven, is de ommezwaai naar de non-figuratieve wereld wel iets heel essentieels geweest. Het oudste schilderij, hier aanwezig, is van 1954 („Vier accenten“), een werk, waarin toeval of willekeur nog een zekere rol schijnt te spelen.

In Flamengo ('60) een groot en kleurig, verticaal gericht werk, met toepassing van veel reliëf in de verf, komt de Spaanse sfeer levendig op ons af, zoals in „Orfeo negro“ uit hetzelfde jaar het negerelement. Op de latere schilderijen maakt hij graag van olie en (vergruizeld) marmer gebruik en zowel in het uiteenwaaiend Vuur, in Nachtvorst met de lichtgroenen en grijzen als in Maartse bul weet hij associaties op te wekken, die typisch authentiek aandoen. Bij Dump weet ik niet waaraan ik denken moet, wat niet wegneemt dat het schilderij ritmisch en coloristisch heel effectvol is. Wat voor Microcosmos niet minder geldt.

Hulsbergen's spirituele reliëftekeningen, in een speciale vitrine ondergebracht, bereiken in bepaalde exemplaren een subtiele transparante verfijning, die soms aan Chinese kunst herinnert.

Enkele jaren geleden is Hulsbergen, die ook iets van de beeldhouwer in zich heeft, met meloriabeton gaan werken, een materiaal, dat zich onder zijn hand tot de grilligste vormen laat dwingen. De hier geëxposeerde stukken als Wing, Vaandel en Indianola (het laatste, sterkste doet met z'n koraalachtige oppervlak aan Achter-Indische architectuur denken) zijn interessant van vormgeving. Van Zwarte Ridder valt dit evenzo te zeggen, hoewel ik de titel niet terecht kan brengen. En „Schilden“ heeft, vermoed ik, meer met hout dan met meloriabeton te maken....

C. A. S.

WILLEKEUR IN CENTRAAL MUSEUM

Het Centrum 13/8 '62

Actuele facetten in een modern drieluik

(Van onze kunstreductie)

UTRECHT — „Op het eerste gezicht”, zo lezen wij, „lijkt het alsof deze drie kunstenaars op een zeer willekeurige wijze bij elkaar zijn gebracht. Hoewel hun werken inzake materialen en technieken verschillen, en hun temperament hen op verschillende wegen voert, toch hebben ze gemeen het zoeken naar het meest verborgene in de realiteit, naar het onbekende in de wereld, in de mensen en in zichzelf.” Zo gaat dit nog héél eventjes door, zonder dat ons natuurlijk een tweede gezicht wordt gegund. En we vragen ons af wat nu precies de zin en de betekenis is van dit micro-manifest, waarmee de directrice van het Centraal Museum der Gemeente Utrecht, dr. M. Elisabeth Houtzager, ter gelegenheid van de tentoonstelling „Engelchor, Heijmans en Hulsbergen”, kennelijk haar kunst-politiek meent te moeten verklaren, zo niet te verdedigen.

Tentoonstelling zeer genietbaar

Niet alleen, op het eerste gezicht, lijkt het alsof de drie hier bovengenoemde kunstenaars op een zeer willekeurige wijze bij elkaar zijn gebracht, want de schijn van oppervlaktigheid moet het veld ruimen voor een onwrikbare zekerheid, wanneer men van het „eerste gezicht” overstapt op een serieuze beschouwing.

Dan blijkt dat het werk van de heren Hulsbergen, Heijmans en Engelchor, om nu maar eens de volgorde van de ancienniteit aan te houden, inderdaad bijeen is gebracht omdat de willekeur van mej. Houtzager's keuze het zo heeft gewild.

De toegevoegde „verantwoording”, die wil dat we de drie oeuvres aan elkaar gekoppeld zien door eenzelfde innerlijke verwantschap, is niets anders dan een loze drogreden.

Consequentie

Waarom, zo vragen wij ons af, meent men in een museum altijd verplicht te zijn een groeps-tentoonstelling, in heel haar gevarieerde veelzijdigheid, te rechtvaardigen door er een etiketje op te plakken, dat de exposanten

rubriceert als stijl-, tijd-, club- of landgenoten, of, zoals hier, als geestverwanten.

Zetelend op dezelfde theorie kan men, bijvoorbeeld, de plastieken van Tajiri, de kleurenfoto's van Ernst Haas en de gedichten van Andreus samenbrengen omdat ze gemeen hebben „het zoeken naar het meest verborgene in de realiteit, naar het onbekende in de wereld, in de mensen en in zichzelf.”

De theorie gaat altijd op en ze is dan ook een niet-verbeterende gemeenplaats, een holle frase, een drogreden en een waarheid zo groot als een koebeest.

We vragen ons echter wel af wat verstaan moet worden onder „het meest verborgene in de realiteit”, aangezien wij er van overtuigd zijn dat juist het meest verborgene de realiteit zelf is. Mogelijk is mej. Houtzager in de war met het vaste, gereglementeerde en objectieve wereldbeeld van de negentiende eeuw en de op dit beeld gefixeerde morele waarden, normen en coden. Maar deze „werkelijkheid”, we weten het allen, is sinds lang haar gezicht kwijt en alle vooraanstaande, contemporaine kunstenaars geven ons het incoherente wereldbeeld van de subjectieve harmonie of van het zoeken hiernaar.

De consequentie is dat we inderdaad het werk van een aantal, van of meer willekeurig gekozen, kunst-

naars bijeen kunnen brengen, zonder verplicht te zijn, deze (wel-)daad met een nietszeggende, en dus onzinnige, verklaring „goed te praten”.

Curieuze figuur

De enige overeenkomst tussen het drietal, dat momenteel prachtig de ruimte heeft gekregen in het Centraal Museum is dat zij ieder op zijn eigen wijze, beeldende kunstenaars zijn.

Van hen is beeldhouwer Jan Engelchor het meest conventioneel in zijn vormgeving; mogelijk het gevolg van zijn aanvankelijke carrière als schilder, waarbij hij, naar het ons lijkt, sterk onder de invloed moet hebben gestaan van het kubisme. Als beeldhouwer is hij bovendien, als zovelen, beïnvloed door Marini en het resultaat is een nogal krampachtige poging om te komen tot een strikt persoonlijk concept, waarvan de dynamiek en gespannenheid in volume groter zijn dan de beweging, die vrijwel in geen van zij beelden tot een beheerst, voltooid gebaar komt.

Het is duidelijk dat de impuls bij Engelchor sterker is dan het vermogen tot creatieve ordening.

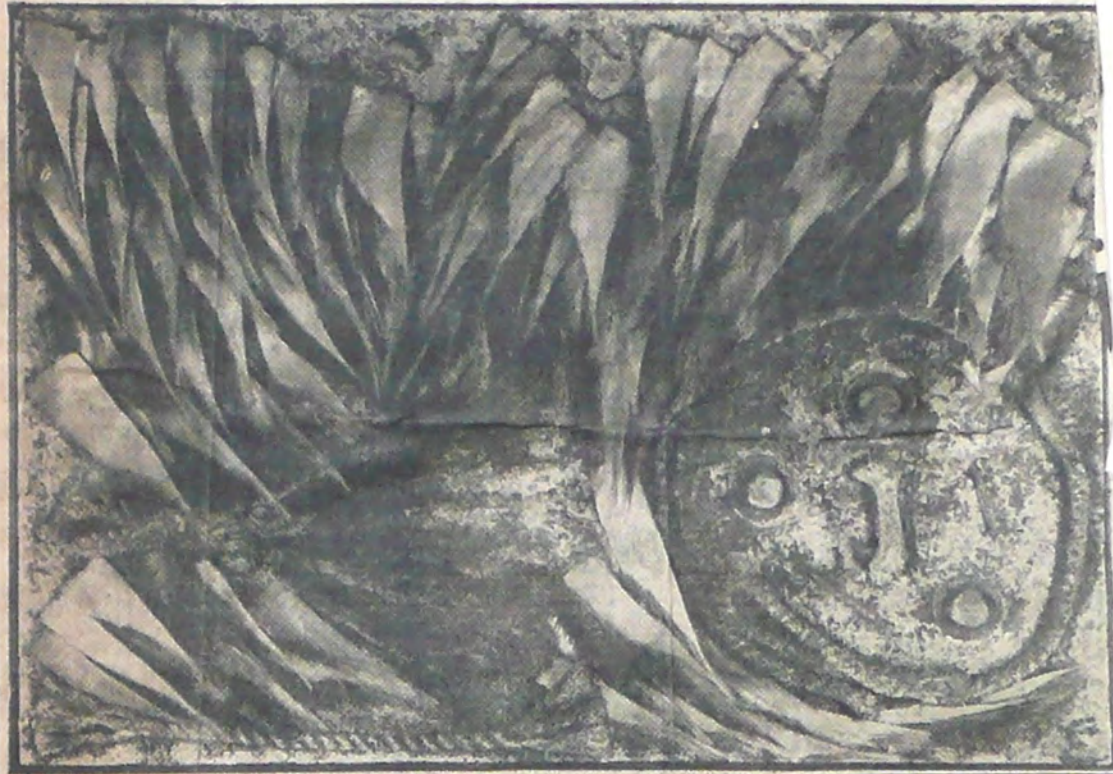
De meest curieuze figuur is de autodidact Eduard Heijmans, wiens „reliefschilderijen” alleen reeds door het intuïtieve en inventieve gebruik van de meest uiteenlopende materialen de poëzie en bekoring kennen van een natuurdroombeeld.

Hij kan met zijn beoogd „zelfportret van de mensen van deze verscheurde tijd” naar de maan lopen, omdat geen enkel oeuvre wezenlijk een dergelijk collectief portret kan zijn, maar ook omdat zijn constructies van kabeltouw, jute, hout, ballijnen, ivoor en noem maar op, in hun doordachte, boeiende grilligheid letterlijk genomen kunnen worden als harmonieuze formaties, aan het toeval ontruk.

Dankbaarheid

Bij Han Hulsbergen, tenslotte, fascineren vooral de olieverf en marmer-schilderingen, waarin gepleisterde vorm en zachte kleurtonen het meest

1962

consequente en felle, abstraherende expressionisme opleyeren, dat wij tot nu toe in een Utrechise kunstzaal hebben gezien. Dit is bijzonder mooi, evenwichtig, rijp en sensitief werk van een magische kracht, zoals hij het in geen van zijn ander werk, en zeker niet in zijn „mellorabelon“-plastieken weet te verwezenlijken.

Daar krijgt hij dan zijn, wat hij noemt „algemeen menselijke en universele inslag“ bij cadeau.
In haar totaliteit, biedt deze drie-

luik-expositie enkele actuele facetten van de hedendaagse beeldende kunst, zoals ze er tot op heden te weinig in het Centraal Museum gezien worden.

Daarom mogen wij de directrice van het museum dankbaar zijn voor dit initiatief, dat geresulteerd heeft in een zeer genietenswaardige tentoonstelling, waarvoor zij zich, wat ons betreft, op generlei wijze heeft te verdedigen. De tentoonstelling kan tot 2 september worden bezocht.

B.

„Diepzegehelmen“, één van de curieuze, poëtische en bekoorlijke reliëfschilderijen van Eduard Heijmans, waarin, in dit geval, walvisbalijnen overheersen. Dit werk is te zien op de fraaie tentoonstelling in het Centraal Museum „Engelchor, Heijmans en Hulsbergen“.

N. u. L.
18/8/62

Drie moderne kunstenaars

NHD 18.8.62

Jan Engelchor, Eduard Heijmans en Han Hulsbergen

in oude Centraal Museum

AL blijft het uitzondering, het is niet voor de eerste maal, dat men aan de Agnietenstraat, waar de museumzalen doorgaans gereserveerd zijn voor oude kunst, scheppingen tegenkomt van hedendaagse kunstenaars, die men eigenlijk in het „titaat“ aan de Matiebaan zou verwachten. Er zijn omstandigheden, die er toe kunnen leiden, de gangbare „politiek“ te doorbreken en ik geloof, welke overwegingen ditmaal ook hebben gegolden, dat publiek en kunstenaars er beide wel bij varen.

Een feit is n.l., dat het werk van de exposanten Engelchor, Heijmans en Hulsbergen in de drie eerste bovenzalen van het Centraal Museum een zeer voordelige opstelling heeft gekregen en hier voortreffelijk tot zijn recht komt. Het is bovendien goed gedacht de drieërlei uiting onderling geheel gescheiden te houden en aan elk van de drie exposanten een aparte zaal toe te bedelen.

JAN ENGELCHOR (Huizen) manifesteert zich als de typische beeldhouwer. Toch is hij als schilder begonnen en ook als schilder opgeleid. Wellicht is zijn huwelijk met een beeldhouwster de gereede aanleiding geweest om zich van zijn wezenlijke aanleg bewust te worden. Het is nog niet zo lang geleden, dat hij overging naar zijn nieuwe „stiel“ (1956). Het is niet 't hakken of boetsen, noch het snijden in hout, dat hem intrigeert. Bij voorkeur stelt hij zijn compositie samen uit metaalplaten — de laatste tijd voornamelijk messing — die gesmeed en gelast worden.

Engelchor heeft zich een ambachtelijk kunnen verworven, dat hem in staat stelt de ruwe schets, die hij van tevoren op papier zet met enige allure in de weerbarstige materie te verwezenlijken; zij 't, dat hij zich bij de uitwerking ook door de materie zelf laat leiden.

Uit het hier geëxposeerde werk krijg ik de indruk, dat Engelchor in zijn opzet beter kan uitgaan van een concrete verschijning, dan van een abstracte gedachte. „Idee van een stad“ (tweemaal) Metamorfose en Ruimtelijk Hoofd hebben mij tenminste wat de voorstelling betreft heel wat minder te zeggen dan Torso (3), Krijger te Paard, Paard en Pierrot. Ook de laatste figuur is mij niet helemaal duidelijk; voordat ik een blik in de catalogus had geslagen moest ik aan een krijgergestalte denken. Hoe dit moge zijn, Engelchor is iemand, die met steun van een rijke plastische fantasie, tot figuren komt, die zich ruimtelijk en dynamisch interessant gedragen, met spanningen geladen zijn en authentieke associaties oproepen. Ook de „oppervlaktebehandeling“ met bewerking van pâte al-of-niet is opmerkelijk.

Welligwaar is hier en daar invloed van Zadkine, misschien ook van Arturo Martini te bespeuren, domineren doet dit echter niet. Zeker niet in de tekeningen, die hij heeft afgestaan: werk van cubistische strekking, maar vrij van dogmatisme op dit punt, vaak ook mooi van kleur.

Reliefschilderijen

IN belangrijk statischer indruk maken de schilderijen van Eduard Heijmans, die de z.g. informele richting volgt. Hij is een tijdlang kunsthandelaar en cellist geweest en heeft als autodidact in mozaiek gewerkt, voordat zijn vrouw hem

In het recente Sinaï kan men de bedoeling vermoeden, maar veel meer toch niet. Diepzegeheimen daarentegen, van vorig jaar, is een inderdaad mysterieuze compositie, zowel door de intrigerende werking van de hangende noutspaanders, een gordijn van pluimen, als door de helesfeer, dank zij ook de groen-bronzen kleur.

De hoofdtoon in deze schilderijen is roestbruin, maar er komen ook groene, rose, geelachtige kleuraccenten voor. Wat in De Wonderbare Visvangst wil worden gesuggereerd werd mij wonderlijkerwijs duidelijker bij het zien van de foto-reproductie, dan bij het bekijken van het oorspronkelijke werk.

Dynamiek

IN de zaal, toebedeeld aan Han Hulsbergen, de oudste van het drietal, leeft, men krachtiger nog dan bij zijn collega's de triomf over de stof. Deze gevarieerde kunst treft door een spirituele virtuositeit, een nerveuze geladenheid en een levendige intuïtie voor ritme en dynamiek. Terwijl Engelchor zich specialiseert in de beeldhouwkunst en Heijmans zich op het grensgebied van schilder- en beeldhouwkunst beweegt, is Hulsbergen de ene keer schilder, de andere, keer beeldhouwer.

De wetten van het traditionele schilder-kunstig procédé worden niet doorbroken, al is hij uit afkeer van het „lijflijke“ bewust het non-figuratieve pad opgegaan. Hij maakt gebruik van gemengde technieken en hanteert de laatste tijd bij voorkeur een combinatie van olieverf en marmer (gruis?)

Dat Hulsbergen in 1959 nog niet het n.l. veau haalde, waarop hij thans staat, is te zien aan No. 1 „Vier Accenten“, een schildering zonder centrale, duidelijk aansprekende idee. In Flamenco (1960) met zijn overheersende verticalen en „Spaanse“ kleur is de associatie met het thema al meteen present evenals in het donkere Orfeo Negro, het uitwaaiende Vuur en Maartse Bui. Met wat goede wil vindt men deze contacten met het thematisch uitgangspunt ook elders wel, al begrijp ik nauwelijks, wat de kunstenaar met zijn Dump bedoelt...

Intussen, zijn vibrerende, dynamische schrift heeft een zeer persoonlijk accent en de kleur bereikt meermalen een delicate verfijning (Nachtvorst). Deze verfijning krijgt een transparant, ja subliem karakter in de reliëftekeningen, die als de Japanse kunst soms weinig meer zijn dan een ademtucht.

Hulsbergen heeft een tijdlang zijn sculpturale verbeeldwingen verwerkt in meliorabeton (vinding van hemzelf?). Het oudste hier aanwezige werkstuk „Wing“ dateert van '57, de overige zijn van 1960. Het zinrijkste stuk acht ik Indianola een eigenaardige „opstand“ die aan Achterindische bouwkunst doet denken, met een rug, korastichtig oppervlak. Waarom hij bij Schilden (14) ook van beton spreekt, begrijp ik niet; de substantie, waaruit dit werk is opgebouwd, is n.l. grotendeels, voorzover ik zien kan, van hout. De laatste beeldhouwwerken stammen uit 1960; het schijnt dus, dat Hulsbergen met dit procédé niet is voortgegaan.

C. A. S.

TORSO, een dominerend werk van Jan Engelchor, uitgevoerd in gelaste platen messing, op de tentoonstelling Centraal Museum.

als reliëfschilder „ontdekte“ en hij al 't andere over boord gooide. Men zou, voor deze enorme werkstukken staande, licht de indruk kunnen krijgen, dat de maker met eindeloos geduld deze plastische tafelen uit tastbare materialen — kurkeik, hout, visnet, mat, stukken ijzer, touw, cement, grint, elpenbeen etc. — samenstelt, om niet te zeggen samenknutselt.

De werkelijkheid is anders. De conceptie, het innerlijke scheppingsproces is een zaak van vrij lange termijn, maar is de tijd eenmaal rijp, dan vergt de uitvoering niet meer dan enkele dagen. Men leest in de catalogus, dat Heijmans in zijn kunst een zelfportret wil geven van de mensen van deze verscheurde tijd. Het is mogelijk, maar ik beleeft doorgaans in deze creaties eerder iets van harmonie dan van verscheurdheid. De titel Voodoo van een dezer schilderijen doet mij niets; het werk zelf zegt mij evenmin veel.

De Aerdenhoutse schilder Eduard Heymans heeft zaterdag de uitnodiging ontvangen, met een van zijn doeken deel te nemen aan de Prix Suisse de Peinture Abstraite, die van 2 tot en met 31 oktober in Lausanne gehouden wordt. Deze internationale tentoonstelling van moderne abstracte schilderkunst wordt voorbereid door de bekende Galerie Kasper in Lausanne en zal dit jaar een dertigtal werken van evenzovele kunstenaars omvatten, die daartoe allen een uitnodiging van de organisatoren ontvingen. Uit het oeuvre van de heer Heymans koos organisator Kasper, die daartoe speciaal naar Aerdenhout gekomen was, het doek „Shanty town” waarmee de schilder hier afgebeeld is. Heymans werd tot 1 werk geïnspireerd door de film „Orfeo negro”, waarin, op een berghelling in Rio, zo'n „Shanty town” — een stads- wijk van vervallen houten krotten en holuwoningen — voorkomt.

Haarl. Dbl. 5. 9. 62.

● De kunstschilder Eduard Heymans uit Aerdenhout is uitgenodigd voor de „Prix Suisse de peinture abstraite 1962” in Lausanne. Hij neemt deel met het werk „Shanty town”. De 30 mededingende werken van evenzoveel kunst-schilders zullen van 2 tot 31 oktober worden geëxposeerd in Galerie Kasper te Lausanne, de organisator van de prijs.

Telegr. 15. 9. 62.

Haarl. D. Bl.

VRIJDAG 21 SEPTEMBER 1962

Utrecht koopt werk van Ed. Heymans

De gemeente Utrecht heeft twee reliëfschilderijen, waaronder het hierbij afgebeelde werk „Diepzeegeheimen”, van de Aerdenhoutse kunstenaar Eduard Heymans aangekocht. De heer Heymans heeft onlangs met enkele andere exposanten een tentoonstelling gehad in het Utrechts Centraal Museum, die zich in een grote belangstelling, ook van zijde der gemeentelijke overheid verheugen mocht. Uit die belangstelling zijn de genoemde aankopen voortgevloeid.

Zoals wij eerder gemeld hebben, is er onlangs ook een schilderij van Eduard Heymans, „Shanty Town”, uitverkoren om deel te nemen aan de Prix Suisse de Peinture Abstraite, die van 2 tot en met 31 oktober door de bekende Galerie Kasper in Lausanne gehouden wordt.

Zoals eerder gemeld is, heeft de gemeente Utrecht twee reliëfschilderijen aangekocht van de Aerdenhoutse

schilder E. H. Heymans. Een van beide werken is „Diepzeegeheimen”, hier afgebeeld.

Centraal Museum

UTRECHT, zaterdag

Het Centraal Museum te Utrecht heeft twee schilderijen aangekocht van de schilder Eduard Heymans te Aerdenhout: „De Wonderbare Visvangst” en „Diepzeegeheim” en een schilderij van de schilder Han Hulsbergen te Blaricum: „Nachtvorst”.

Telegr. 22. 9. 62.